

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsakega meseca, če je
:: tisti dan praznik pa en dan preje. ::

Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko 3 K.

Dopise sprejema urednik, naročnino in
:: oznanila pa tiskarna J. Krajec nasl. ::

Znamenita glagolska starina v šentruperškem župnijskem arhivu.

Spisal Ivan Steklasa. (Konec.)

Pravzaprav se je hrvaška narodna književnost prenesla iz hrvaškega primorja v Dalmacijo, največ po frančiškanih, ki so osnovali tamkaj mnogo novih samostanov. Najznamenitejšo mesto za hrvaško književnost je bil že omenjeni Vrbnik, kjer so mnogi duhovniki proučevali latinske in laške pisatelje ter to vsebino porabili za svoje knjige, ki so jih spisovali v narodnem jeziku z glagolico ter jih narodu čitali. In to je bila zares narodna književnost, ker je bila napisana za priprosti narod, dočim je bila dalmatinska hrvaška knjiga bolj gosposka in le za izvoljence vsaj v prvih časih. Glagolica se zdaj ni rabila samo v cerkvi nego tudi v prav obilni meri v zasebnem življenju. Glagolica je bila v tem času pravo hrvaško pismo. Ž njo so pisali priprosti ljudje kakor tudi odlični, škofje, vojaški zapovedniki, mestni župani in upravitelji. Ne samo po hrvaškem primorju, nego tudi v zagrebški stolni cerkvi se je rabila staroslovensčina dolgo časa, kakor tudi po mnogih župnijah; a kar je za nas posebno važno, je to, da se je razširila glagolica tudi po vseh župnijah ob hrvaško-krajski meji, kot: v Pribicu, Ozlju, Trgu, Vivodini, Zakanju, Ribniku, Podlipniku ter Vrhovcih. Od tod je prešla na Metliško in čez Gorjance na Dolenjsko, kjer so spadale neke župnije pod zagrebško škofijo do 14. stoletja. Tudi Slovenci so rabili glagolico kot narodno pismo vse do reformacije (Linhart, Geschichte v. Krain. 1791. II. 357), a znano je, da je bila v Črnomlju še l. 1575. šola, kjer se je učila poleg latinice in cirilice tudi glagolica, češ, da je le-ta neobhodno potrebna v življenju. V Črnomlju in Metliki so poznali glagolico izvrstno ne samo mnogi duhovniki nego tudi meščani še v 16. stoletju ter so celo presojevali prevode sv. pisma na hrvaški jezik, ko jih je predložil presojevalnemu odboru Stefan Konzul napisane tudi v glagolici. Tudi župnik Lamela v Novomeških Toplicah je bil veščak v glagolskem pismu (Trubarjev Zbornik 1908. Str. 77—79). Gotovo so bili pa tudi še po drugih slovenskih krajih duhovniki, ki so poznali glagolsko pismo. O tem piše Josip Benković (Voditelj. 1901.) takole: „V 13., 14. in 15. stoletju je vladala v slovenskih krajih velika svoboda. Takrat niso bile cerkvene bogoslužne in obredne knjige enotne, saj so bile le pisane in strogo nadzorstvo ni bilo mogoče. Škofov ni bilo in vizitatorji so več skrbeli za druge zadeve nego za dušno pastirstvo po deželi. Prav verjetno je tedaj, da se je služba božja opravljala marsikje v slovenskem jeziku. V kodeksu v c. kr. knjižnici na Dunaju stoji zapisano: „Maša se bere v slovenskem jeziku zaradi silnega razširjanja in splošnosti, in ker prav noben jezik ni tako razširjen, nego je slovenski.“ Zato se tudi semrtizelj najdejo ostanki glagolskih rokopisov. V Lancovem pri Radovljici se je še koncem 18. stoletja hranila glagolska mašna knjiga, in škof Hren je l. 1617. prepovedal duhovniku glagolašu v Križih pri Trzinu čitanje glagolskega besedila pri maši. Ako pomislimo, da je šele l. 1595. oglejska sinoda prepovedala rabo glagolice v cerkvenem bogoslužju, je prav verjetno, da se je pred tem rabila slovensčina tudi v Šent Rupertu.

Vrnimo se k našemu glagolskemu spomeniku v Šent Rupertu. Kdaj in kako je prišel semkaj? Po našem mnenju gotovo ne slučajno. Treba vedeti, da je spadala šentruperška župnija pod oglejsko diecezo, odkoder so dohajali tudi duhovniki v naše kraje. Dohajali pa so k nam v posebno velikem številu Hrvati iz Primorja, ki se bili, kakor znano, sploh glagolaši. Sicer nimamo za najstarejše čase popisanih duhovnikov ter tudi ne moremo določiti, od kod so bili doma. Sodeč pa po kasnejših zapiskih iz 16. stoletja moremo sklepati, da so semkaj zares dohajali Hrvati že od nekdaj, posebno iz Istre. Tako imamo zapisano v poročilu oglejskega generalnega vikarja Bizancija iz l. 1581., da je bil takrat v Šent Rupertu župnik Martin Farmentario (žitnik) iz Novega grada (de Citta Nuova), a ravno tako tudi kaplan Jurij Arde. V Šmarjeti je bil kaplan Prevec z otoka Paga (da Pago). Novomeški kapitej je bil takrat

skoraj ves hrvaški. Prošt je bil Jurij Petrevina iz Zagreba, Jurij Gusič iz Strnišince (Ongaro, Oger), Anton Vuranec iz Zagreba, ravno tako Ladislav Djičen, Gašper Gorišič iz Strnišince; Mihael Petričič, kaplan iz Šent-Rupert, je bil bržkone tudi Hrvat. Če so bili Hrvati v tem času v tolikem številu nameščeni po slovenskih krajih, so bili gotovo tudi v poprejšnjih časih. S takim duhovnikom iz Istre ali hrvaškega primorja je prispel morda že v 14. stoletju tudi omenjeni misal v Šent Rupert, kjer so ga rabili, če že ne pri službi božji, kar je pa sicer verjetno, vsaj za svojo porabo pri oznanjevanju božje besede, ker se je lahko iz njega prirejalo besedilo za nagovore.

Že v 16. stoletju je začela glagolica nazadovati in sicer najprej v Slavoniji, kjer so jo zatrli Turki v prvi polovici. v drugi pa tudi v Bosni. V iztočnih delih Hrvaške in na Kranjskem so jo zatrli v 17. stoletju, v Istri v 18., a istotako v severni Dalmaciji, v južni pa že poprej. Najdalje se je držala v hrvaškem primorju, posebno na otoku Krku; tukaj je popolnoma prenehala še l. 1835. Na Kranjskem so glagolico preganjali največ radi tega, ker so duhovnike glagolaše sumili, da so se poprijeli nove protestant-ke vere, kar je bilo deloma tudi resnično. Od takrat se je pozabilo na glagolico in duhovniki je niso nič več poznali. Potem tudi ni čudno, da so porabili stare knjige od pergamenta za uvez uradnih knjig. Tako se je zgodilo tudi v Šent Rupertu. Le škoda, da se nam je ohranil le en list z glagolico popisane pergamenta, dočim se je ostalo razneslo drugam, ali pa je propalo z drugimi starimi knjigami.

Gospodarstvo.

Važno za vinogradnike!

V zadnjih letih, zlasti leta 1912, nam je poleg peronospor (rje, paleža) napravila veliko škodo tudi plesnoba (oidij), ki se pri nas pojavlja vsako leto, posebno pa, ako je vreme bolj vlažno, deževno.

Proti peronospori imamo izvrstno sredstvo v modri galici, proti plesnobi pa v žveplu. Žveplo pa mora biti čisto, jako fino zmleto in sveže. — Če mu ena teh lastnosti manjka, nima pravega učinka.

Posebno priporočljivo je pa žveplo, ki mu je primešana fino zmleta modra galica in katero se vsled tega imenuje galicno ali bakreno žveplo (laški „solfo ramato“). Tako žveplo učinkuje ne samo proti plesnobi, ampak tudi proti peronospori (rji, paležu) na grozdju, toraj proti dvema najhujšima boleznima, ki nam grozijo uničujeta. Zmleta galica se kot prah razseje prime zaroda in grozdja kot škropljena, se zaleze zlasti rada do pecljčkov, skozi katere se jagode najraje nalezajo peronospori.

Vsak pameten vinogradnik mora torej svoje trte tudi vsaj trikrat na leto požveplati in sicer z galicnim žveplom, katero itak ni dosti dražje od navadnega. Da se olajša vinogradnikom nabava zanesljivo finega in svežega žvepla, kateremu je primešana galica in sicer 3 kg na 100 (3%), je sklenila novomeška kmetijska podružnica, da naroči tako žveplo naravnost iz tovarne v Bolonji v Italiji v celem vagonu, ako se zgodi zadosti naročnikov. 100 kil. 3% nega galicnega žvepla velja pri celem vagonu v Novem mestu 21 kron.

Podružnica preskrbi vsakemu tudi zanesljive in izkušene žveplalnike, in sicer stanejo dunajski pločevinasti žveplalniki „Vindobona“: ročni 10 K, nahrbtni pa po velikosti: 19 K 80 v, 23 K 40 v in 27 K 40 v, tirolski nahrbtni žveplalniki z leseno posodo za žveplo 21 K. Enako si vinogradniki preskrbijo pri tej priliki lahko dobre škroplilnice „Avstrija“ po 29 K 80 v, ozir. 32 K 20 v, z enim ali dvema razpršilnikoma.

Kdor želi, da se mu katera tukaj navedenih potrebščin preskrbi, naj se zgodi takoj, najpozneje pa do 10. sušca t. l. pri kmetijski podružnici novomeški in naj pošlje obenem primerni znesek kot aro.

C. kr. vinarski nadzornik: B. Skalický.

Mazanje trt z zeleno galico.

Pri nas se je v nekaterih krajih, zlasti na Belokranjskem, udomačilo mazanje trt z raztopino zelene galice. To mazanje trt ima

namen, da se ž njim uničuje zimske trose (zimsko seme) raznih škodljivih glivic, ki prezimujejo na trtnem lesu in sicer zlasti glivice črne paleže ali črnih koz (sphaeceloma ampelinum ali gloeosporium ampelophagum), katera bolezen (tudi antraknoza imenovana) nam v mnogih, zlasti v mokrih letih, povzroča veliko škodo na mladikah in na grozdju. Občutljive so zlasti nekatere zlahne vrste n. pr. kraljevina, muškatelec itd.

Napadene trte dobe na listju, na zelenih vršičkih mladik in na še zelenih jagodah črnim pikam ali večjim črnim madežem podobne črno obrobene vdrtine, vsled česar je dobila bolezen ime črne koke. Mazanje trt je jako dobro sredstvo proti tej bolezni in bi se moralo izvrševati vselej, kadar je prošlo leto bolezen kaj škodovala. Ker je med drugimi trtnimi boleznimi bila lani na Dolenjskem pogostoma tudi ta bolezen in ker je gotovo tudi ona dosti pripomogla do lanske slabe letine, priporočam sploh letos vinogradnikom mazanje trt z zeleno (ali železno) galico. To se zgodi tako-le: Takoj po reznji, ki se vrši pri nas navadno v drugi polovici mesca februarja, se vsa rezina v vinogradih pobere in sežge, da se tako uniči zimske trose bolezni na lesu, ki pri reznji odpade. To je priporočljivo posebno letos, ko je na takem lesu obilo zaroda raznih trtnih bolezni. Ostali les se najprej osnazi, to je odrgne se ljubad na starem trtnem lesu, najbolje s pomočjo žičnih krtač ali rokavic — in se potem ves stari in mladi les namaže s tekočino, ki si jo pripravimo tako-le:

Na vsakih 10 litrov vode, kolikor je rabimo za mazanje, vzamemo 4 do 5 kg zelene ali železne galice (zeleni vitriol), ki se prodaja v trgovini na drobno kilogram po kakih 10 do 20 v. Na debelo (najmanj 400 kg), se dobi pri kemični tvornici V. Alder na Dunaju X., Humboldtstrasse 42, 100 kil 5 K 50 v. V gorki vodi se stopi galica hitreje kakor v mrzli. Ko se je galica raztopila, primešamo v to tekočino (na 10 litrov vode) še 10 dg (deset dek) žveplene kisline, ki se je dobi v večjih trgovinah, drogerijah, lekarnah, ozir. tudi pri gori imenovani tvornici. Z žvepleno kislino, ki je zelo jedka, se mora previdno ravnavati. Vliva se jo polagoma v tenkem curku v tekočino (nikdar ne narobe!) in se pri tem pridno meša.

Ko smo si napravili tako raztopino, vzamemo kak količek, ga ovijemo s čunjjo, ki jo dobro z beko pritrdimo, in namažemo — kakor že rečeno — ves stari in mladi trtni les. Kakih 14 dni pozneje delo ponovimo, najbolje malo prej predno se začne trtni popki (očesa) napenjati. Z mazanjem trt se ne samo zatirajo razne trtne bolezni, ampak opazilo se je tudi, da mazane trte dosti pozneje odganjajo kot nemazane in to je gotovo za naše neugodne spomladne vremenske razmere zelo dobro.

Cr. kr. vinarski nadzornik: B. Skalický.

Skrbimo za naše vinograde!

Naše vinograde je treba dobro gnojiti, boje kakor smo bili dosedaj vajeni. Sicer nam bodo prej opešali kakor si mislimo. Za nove vinograde je gnoj glavni pogoj rodovitosti. Naj bodo trte še tako dobrih vrst in naj bo lega še tako ugodna, nikdar ne bomo dosegli popolnih uspehov, ako ne bomo trtam dobro gnojili.

Najboljši gnoj za trte je hlevski gnoj. Izvrsten je tudi kompost. Le žal, da nam manjka enega in drugega. Prvega za to, ker ga zvozimo na njive, drugega pa sploh nimamo, ker imamo še premalo smisla za skrbno pridobivanje takih gnojil. To pomanjkanje enega in drugega gnoja pomeni ogromno škodo za naše vinograde in veliko izgubo pri naših dohodkih.

V teh razmerah se moramo zatekati k umetnim gnojilom! Moramo! Vprašanje je le h katerim? Z umetnimi gnojili nimamo dosedaj še nobenih izdatnih izkušenj. Na travnikih smo gledali te gnojil že precej na jasem, v vinogradih pa ne. Nekateri celo trdijo, da umetna gnojila niso za vinograde. Drugi jih zopet hvalijo. Resnica je, da se na Nemškem umetna gnojila močno rabijo. Na vsak način je treba, da se tudi mi prepričamo o njih vrednosti. Zato je pa nujno potreba, da delamo z njimi poskuse, tako kakor smo jih delali n. pr. pri ajdi. Ti poskusi naj bodo čisto priprosti in ceneni, tako da jih lahko napravi vsak vinogradnik. Čim več jih bomo naredili, tem prej bomo na čistem.

Ti poskusi naj se napravijo po vseh naših vinskih gorah in sicer v mali meri t. j. na malem prostoru. Za tak poskus zadostuje popolnoma 100 štirjaskih metrov, tedaj košček vinograda, ki je 10 metrov dolg in 10 metrov širok. Kot pripravno gnojilo za ta poskus se priporoča tako imenovano vinogradniško gnojilo, ki ga prodaja c. kr. kmetijska družba. To gnojilo ima vse potrebne redilne snovi v sebi in sicer v takih množinah, kakor jih potrebuje vinska trta. Za vsak tak poskus je treba 10 kg vinogradniškega gnoja, nič več. Ena vreča, ki tehta 100 kg, zadostuje toraj za 10 poskusov in ker stane 100 kg gnoja 17 K 50 h, bi stala vsaka poskušnja samo 1 K 75 h. Toliko zmore vsak! Poskus se napravi priprosto na ta način, da se v zgodnji spomladi teh 10 kg gnojila na odmerjenem prostoru raztrosi in podkoplje s prvo kopjo. Pripraven prostor za tako poskušnjo je poiskati pri večletnem nasadu, ki je v polni rodovitosti. S skrbnim opazovanjem in primerjanjem je čez poletje in jeseni dognati, kake vrednosti je bilo umetno gnojenje. Ako se ta poskus, ki stane prav malo truda in prav malo stroškov, splošno napravi, pa bomo hitro na čistem, kake vrednosti so umetna gnojila za vinograde in posebej kake vrednosti je takoj imenovano vinogradniško gnojilo. Tako kakor smo pri ajdi dognali vrednost rudninskega superfosfata, tako bomo s temi poskusi tudi pri naših trtah dognali, kake vrednosti je vinogradniško gnojilo.

V okolišju novomeške kmetijske podružnice je ona pripravljena potrebno množino vinogradniškega gnojila za te poskušnje preskrbeti, treba pa je, da se vinogradniki takoj priglase s svojimi naročili. Potrebna gnojila je treba namreč čimprej dobiti. Kmetijska podružnica je pripravljena oddajati jih potem v vrečkah po 10 kg in proti plačilu pravih stroškov. Toisto lahko store podružnice po drugih vinskih krajih. Na ta način bomo najprej izvedeli, kake vrednosti so umetna gnojila za naše vinograde. —r—

Licenciranje bikov.

Vprašanje glede zboljšanja naše bikoreje je še zmeraj odprto. Dobili smo zakon, ki ga imamo že dvajset let, vpejali smo licenciranje bikov, toda bikov nam slej ko prej primanjkuje in slej ko prej se rabijo tudi slabi in neprimerni biki. Vse to nam kaže, da se z najboljšim zakonom ne da nič doseči, če se ne izvaja, in da nam v takih razmerah tudi licenciranje dosti ne pomaga. Vse to nam pa tudi kaže, da se reja bikov toliko časa ne bo popolnila, dokler se naši živinorejci sami ne bodo za rejo zavzeli.

Živinorejci se morajo sami zavzeti za zboljšanje bikoreje, potem se bo na boje obrnilo. Zavzeli se bodo pa za to rejo, ako se bodo sami pri svoji živini prepričali, kolike vrednosti je dober bik in kako lep zarod jim prinaša zadostna reja takih plemenjakov in ako se jih bo pri vsaki priliki na to tudi opozarjalo.

Največ se je doseglo pri reji bikov v takih krajih, kjer se pečajo gospodarji v večji meri s kravjo rejo. Tukaj so najprej izpoznali ugodni vpliv dobrih in zadostnih plemenjakov, ker so se tukaj najprej pokazali ugodni uspehi take reje.

Najmanj se je pa doseglo v takih krajih, kjer je reja volov doma in kjer se z živino kupčuje. Tam je v obče manj smisla za rejo bikov in manj zanimanja. Zato je pa tudi reja po teh krajih najbolj pomanjkljiva.

Sicer se tudi po takih krajih težko občuti pomanjkanje bikov, toda stori se vse premalo za povzdigo te reje, iz enostavnega vzroka, ker je vsa reja premalo stalna, ker manjka prave domače reje in ker se z živino preveč baranta.

Mnogo dobrega se bo dalo pri bikoreji doseči z živinorejskimi zadrugami, če se jih bodo naši živinorejci oklepali s potrebnim zanimanjem, kajti prav tem zadrugam je glavna naloga, da vplivajo na izboljšanje reje plemenjakov. Ako ne bodo mogle naše živinorejske zadruge nič drugega storiti kakor samo to, da skrbje v svojem okolišju za potrebne plemenjake, pa bodo v naših razmerah lahko zadovoljne s svojim delovanjem.

Sicer je pa treba pri vsaki priliki, ki se nudi, vzbujati med živinorejci zanimanje in smisel za rejo zadostnih in dobrih plemenjakov. Naši živinorejci bi se morali za

to rejo saj toliko zanimati, da vedo, kje se v njihovem kraju redijo biki in kakšni so ti biki. Saj to bi moral vsak vedeti! Če pomislimo, kako malo poznajo živinorejci rejo plemenjakov v svojem kraju, potem se ne smemo čuditi, da ne pridemo s to rejo naprej in da so vspehi pri tej reji še tako pomanjkljivi.

Da se naši živinorejci pouče o kakovosti bikov, ki se redijo po naših krajih, zato bo treba bolj skrbeti kakor se je dosedaj skrbelo in sicer pri vsaki priliki, ki se nam nudi. Prav ugodna prilika za to je na primer tudi vsakoletno licenciranje. To licenciranje se vrši sedaj le ob navzočnosti uradne komisije in dotičnega bikorejca. Po našem mnenju naj bi se dala pri takem licenciranju prilika, da si živinorejci iz prizadetih občin sploh ogledajo pripeljene bika in da se s primerjanjem poučujejo o vrednosti posameznih bikov, bikorejci sami pa, da se spodbujajo za rejo lepih in pripravnih plemenjakov. Živinorejska zadruga za novomeško okolico se je obrnila letos na vse merodajne oblasti s prošnjo, da se priredi licenciranje bikov iz tega vzroka za ves zadrugi okoliš, ki obsega občine Smihel-Stopiče, Novomesto, Prečna, Št. Peter, Mirnapec in Brusnice, skupno in sicer na sedežu zadruge v Kandiji. Pri tej priliki namerava razdeliti za lepe plemenjake tudi nekaj premij. Na ta način upa po svojih močeh vplivati na to, da se zanese več zanimanja med naše živinorejce, in da se reja potrebnih bikov tudi na ta način pospešuje.

—r—

Gospodarske drobtine.

— Občni zbor kmetijske podružnice v Novem mestu bo v ponedeljek dne 3. marca (na sejnico) t. l. ob 2. popoldne v društvenem prostoru (pri g. Jakšetu v Novem mestu) s sledečim sporedom: 1. Poročilo o delovanju podružnice. 2. Poročilo o računih. 3. Predlogi za občni zbor v Ljubljani. 4. Volitve novega odbora. 5. Predlogi in nasveti. 6. Nova podružnična pravila. Poročevalec ravnatelj V. Rohrman. Opomnja: Če ob zgoraj določenem času ne pride zadosti udov, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje s istim vspešdom ne glede na število navzočih.

— Kletarski tečaj v Semiču. Kmetijska šola na Grmu priredi v ponedeljek dne 3. in torek dne 4. marca v Semiču dvodnevni kletarski tečaj. Predavalo se bo o sestavi vina in njenem vplivu na dobroto vina. O umnem kletarjenju, pretakanju, čiščenju in filtriranju vina. O ravnanju z vinsko posodo. O boleznih vina in zdravljenju pokvarjenega vina. Pouk bode teoretičen, kakor tudi v zvezi s praktičnimi vajami v kleti. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se takoj prihlasi po dopisnici t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija). Pristop k praktičnim demonstracijam se bode dovolil le omejenemu številu udeležencev.

— Vinarski in kletarski tečaj na Grmu. Kranjska kmetijska šola na Grmu priredi 10. in 11. marca t. l. vinarski tečaj in od 12. do 14. marca pa kletarski tečaj na Grmu. Vspešdom tečaja bo sledeči: V ponedeljek, dne 10. marca popoldne od 2. do 4.: Cepljenje trt. Siljenje trt v silnicah, gorkih lebah in drugih prostorih. Ravnanje s cepjenkami in v trtnici. Saditev novih vinogradov. Od 4. do 6. ure: Razkazovanje silnice in cepilnih strojev. Vaje v cepljenju. — V torek, dne 11. marca popoldne od 8. do 10. ure: Obrezovanje trt. Ravnanje z mladimi trtami v vinogradu. Pomladanska dela v vinogradu. Gnojenje trt, osobito z umetnimi gnojili. Popoldne od 2. do 5. ure: Praktične vaje v obrezovanju trt v šolskem vinogradu v Cerovcih. — V sredo, dne 12. marca od 8. do 10. ure dopoldne: Ravnanje z vinom. Vpliv trgovine in kipenja na kakovost vina. Lastnosti in sestava vina. Od 10. do 12. ure: Preiskava vina. Popoldne od 2. do 4. ure: Ravnanje z zdravno in pokvarjeno vinsko posodo. Ovinjenje sodov. Poraba in vrednost žvepla in kipele kleti. — V četrtek, dne 13. marca od 8. do 10. ure: Pretakanje vina, čiščenje vina z različnimi čistili. Od 10. do 12.: Praktične demonstracije v vinski kleti. Popoldne od 2. do 4. ure: Filtriranje vina. Od 4. do 6. ure: Praktične vaje v vinski kleti. V petek, dne 14. marca od 8. do 10. ure dopoldne: Napake vina. Od 10. 12. ure: Vaje v vinski kleti. Popoldne od 2. do 4. ure: Bolezni vina. — Ker je udeležba osobito pri kletarskem tečaju omejena, je dovoljen pristop le tistim, katere ravnateljstvo izrecno sprejme. Priglasila (po dopisnici) se sprejemajo do 28. februarja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija pri Novem mestu). Oddaljenim in revnim udeležencem s Kranjskega — vinogradnikom — povrne ravnateljstvo potne stroške do Novega mesta in tudi podpore 2 K na dan za prehrano. Za to podporo je treba v prigrasilu izrecno prositi.

Politični pregled.

Vojna na Balkanu. Tri tedne je preteklo, kar se je pričel zopet strašni krvavi ples na Balkanu. Vse spletke diplomatov niso nič pomagale, Bulgari so udarili z vso silo

na Turke, da jih prisilijo do ugodnejšega miru za balkanske države, kakor so ga hoteli Turki skleniti. Neprestana pogajanja so Bulgare izučila, da Turkom ni nič verjeti, zato so sklenili mir „podpisati na bobnu“. Takoj v začetku vojne je prišlo do krvavih spopadov na Galipolskem polotoku. Bulgari so poizkusili zasedi važno postojanko Bulair in so zato žrtvovali mnogo vojakov. Res so izrinili Turke iz važnih pozicij, a Bulaira še niso dobili v svoje roke. Zelo važno pa je, da se je Bulgarom posrečilo preprečiti izkrcanje turške vojske pri Šarkeju. Turki so hoteli tam na suho postaviti močno armado, ki bi Bulgare obsla in jih od zadaj napadla, a Bulgari so jim to preprečili in jih pošteno potolkli. Zadnji up sedanjih turških oblastnikov je šel po vodi: Marmarska armada je razbita. Le Odrin se še drži. To je trd oreh, ki bo stal Bulgare še tisoče in tisoče življenj, predno bo njihov. Šukri paša je odločen poveljnik in pravi, da bo raje mesto popolnoma razdejal kakor da bi se udal. Bulgari imajo pred Odrinom velikansko vojno moč do 180.000 mož in 900 topov namerjenih v mesto. Njihove krogle so v mestu napravile silno škodo. Ljudje se prestrašeni skrivajo po kleteh, kopljejo si jame v zemljo in ondi živé, ker se bojé stanovati v hišah. Poleg tega vlada v mestu huda lakota, ki se ji družijo razne bolezni. Mrtvih nič več ne pokopujejo, ampak trupla mečejo kar v Marico, da jih ona odnese. Ta položaj v mestu je nevzdržljiv.

Podobno kakor pri Odrinu je položaj tudi pri Skadru, še vedno neugoden za Črnogorce. Važna postojanka je Brdica. Če to Črnogorci, ki so jim prišli na pomoč Srbi, osvoje, je Skader odrezan od ostalega sveta. Vendar se Srbi po noči vedno bolj bližajo postojankam pri Brdici. Splošen napad na Skader se pa zavlauje vsled meter visoke povodnji. Pri Čataldži se tudi vrše večkrat ostri spopadi med Bulgari in Turki, do kakega odločilnega boja tu še ni prišlo. Kaj delajo Grki pri Janini, pa ni znano, najbrže se mesto ne preda še tako hitro. Kakor vse kaže, vojna traja lahko še dolgo.

Kandidat S. L. S. za deželni zbor mestne skupine Kamnik-Radovljica-Tržič je dr. Vinko Gregorič, primarij v Ljubljani. Ta mandat je imel prej dr. Vilfan iz Radovljice.

Ustrelil je 11. t. m. zvečer vodjo dunajskih socialnih demokratov, državnega poslanca Schmeierja na Dunaju, kovinski delavec Pavel Kunschak, iz masčevalnosti, ker so ga socialni demokratje tako preganjali, da ni dobil več dela. Umor obsojajo vse stranke. Seveda socialnodemokratski listi so izrabljali ta umor in ga podtikali krščansko-socialni stranki. A še isti dan se je priklatil iz Monakovega strasten socialen demokrat Franc Freiburger, da umori morilčevega brata kršč. soc. poslanca Leopolda Kunschaka. — Drugi krščansko socialci so pa tudi dobili grozilna pisma. Zato naj bodo gospodje „rdečkarji“ kar lepo tiho.

Dopisi.

Prečna. K zadnjemu dopisu iz Prečne še mal dodatek o slovesu, katerega je napravil našlepi Bršljin odhajajočemu novemu g. župniku šmihelskemu. Lep slavalok je stal sredi vasi. Pri njem pa so se zbrali vaščani, bršljinski možje. V slovo je govoril g. Anton Globelnik, vrl, izobražen gospodar, in poudarjal, da bodo vedno spolnovali nauke, katere jim je gospod delil, ter si ga ohranili v trajnem spominu! Ginjen se je zahvalil g. župnik rekši, da mu ostane Prečna nepozabna, „zato ker ste Vi naši, mi pa Vaši.“ Solze ljubezni so zaigrale v očeh vseh dobrih mož! Čast bršljinskim možem!

Sedaj imamo začasnega duh. pomočnika častitega P. Franc Ambroša iz francisk. reda, ki je že mnogo deloval v dušnem pastirstvu, zadnja leta na Štajerskem v težavnih samostanski župniji „Nazaret“, prav zadnji čas pa v Smihelu pri Novem mestu. Pri nas je res vedno mnogo dušnopastirskega dela! Imamo mnogo bolnikov in po novem letu že devet mrličev! — Letos bo tudi v našem dekanatu sv. birma, pri nas v Prečini na dan farnega patrona sv. Antona Pad. dne 13. junija. Za lepo slovesnost se moramo dostojno že zdaj pripraviti, otročiče lepo podučiti, pa tudi zunaj cerkve vse lepo urediti, posebno še pot do nje in okoli nje. Presvidli g. knezoškof ostanejo pri nas dva dni, zato da bodo mogli pogledati podružnice in pokopališča. Tudi tu je treba marsikaj urediti, pa zapuščene kapelice ali znamenja ob potih in vaseh prenoviti. — Protialkoholno gibanje gojimo nekoliko pri šolski mladini, pa tudi pri odrasčenih, a o tem drugič. Za danes pa omenim druge vrste abstinenec, namreč od tobaka! Kaditi je res sama razvada! Slabi zgledi kvarijo že ljudskošolsko mladino. Grede v šolo in iz nje nekateri taki paglavčki kar javno kade — cigarete! ponavljajni učenci pa še skoraj vsi! In tako se navadijo že otroci zapravljati. Kako pa je z zdravjem njihovim? Pogledite jim obraze; upadli, čedli, kar velji le so, njih oko je pa mrklo; podobni so cveticam, katere je poparila slana. Škoda mladega naraščaja! Potem

pa še pomislimo, koliko nesrečnih požarov se zaneti z nesrečnimi cigaretami! Starši, duhovniki, učitelji, šolske gosposke, pozor! Nikotin je drugi demon za alkoholom, ki nam uničuje naše sicer dobro ljudstvo telesno, duševno, moralno in finančno — tedaj boj tudi tobaku — nikotinu!

Od vavtovaške Straže. Naš zadnji dopis je vzdignil, kakor se vidi, veliko prahu med onimi oznanjalci „pravega evangelija“, ki so tako vneti „za ljudski blagor“ in „sveti mir.“ Nagromadili so toliko nesramnih laži in grdi obrekovanj v „Slovenskem domu“ in „Slov. Narodu“ na naše pošteno gasilno društvo in njega člane, da bi skoraj sami verjeli, da je res, kar so zapisali. Na te izrodke bolne domišljije se nam ne zdi vredno odgovarjati, le to nas veseli, da smo enkrat zadeli na pravo struno. Gasilno društvo bo šlo mirno svojo pot naprej, katero je sedaj hodilo, in si ne bo dalo ničesar predpisovati in ukazovati od človeka, ki nima ničesar in torej tudi gasilnega društva ne potrebuje, njegovi člani pa tudi ne bodo še v doglednem času pristopili k pravoslavju, kakor on želi, ampak bodo ostali verni katolici, ki bodo vrgli z zaničevanjem vse one umazane liste v peč, kateri jih tako grdo sramote. Konstatiramo pa še to, da smo se zadnjič pregrešili, ko smo govorili o penzioniranem profesorju, zakaj v kratkem postane zopet resničen aktiven profesor in mislimo, da bo imel odslej bolj verne poslušalce kakor jih je imel doslej in jih ne bo smel tako vleči kakor dosedanje. — (Op. uredništva.) Naproseni od g. Ivana Rakošeta izjavljamo pri tej priliki, da on ni dopisnik zadnjega dopisa „Od vavtovaške Straže“ v našem listu z dne 10. t. m.

Iz Vavtevasi se nam piše: V nedeljo, dne 9. febr. t. l. smo imeli v naši novi šoli roditejski sestanek. Zbrali smo se v velikem številu zlasti matere, pa tudi nekaj očetov. Gospod topliški zdravnik dr. Konvalinka nam je predaval o kužnih boleznih otrok. Popisoval nam je postavim grižo, škrlatinko, davico, oslovski kašelj, jetiko in dr. Povedal nam je, kako se te bolezni pri otrocih javijo in kako se uspešno zdravijo. Povdarjal je zlasti snago in sicer vsestransko v hiši, pri otroku, v obleki, potem prežračevanje tistih prostorov, kjer bolnik leži, ter dal še druga navodila, kako se tem boleznim v okom pride.

Gospod doktor je Čeh in v govoru semtertja močno zavija po češki, a govoril je tako poljudno, da smo ga vsi dobro razumeli. Želeč, da bi se še katerikoli videli pri predavanju, kličemo gospodu doktorju: Prisrčna zahvala za vse besede, ki ste jih nam govorili!

Iz Mirne peči. Dopis, objavljen v zadnji številki „Dol. Novic“, nas Mirnopečane vendar malo preveč črne slika, kakor da bi bili res bogve kako slabi ljudje, toda temu ni tako. Dopisnik nas je gledal samo po slabi strani, ker ni dobro poučen o naših razmerah, zato blagovolite, g. urednik, še od druge bolj zanesljive strani sprejeti par vrstic od tukaj. Res je, da se je naklada na opojne pijače od občinskega odbora odbila, to pa zato, ker se je predlagala naklada tudi na vino; taka naklada v vinorodnih krajih kakor n. pr. na Dolenjskem, res ni na svojem mestu in to z ozirom na vinsko trgovino, pač pa je vsega priporočila vredna naklada zlasti na žganje, deloma tudi na pivo, da se bolj omeji žganje, ki se je začelo v zadnjem času radi slabih vinskih letenj čezdalej bolj širiti po teh krajih. Iz tega pa še ne sledi, da bi bili pri nas sami žganjarji, četudi imamo nekaj notoričnih pijancev, brez katerih pa nobena občina ni. Nezavednosti v političnem oziru nam tudi ne more nihče očitati, saj smo se izkazali pri zadnjih deželno-oziroma državnozbornskih volitvah v ogromni večini kot zveste pristaše S. L. S. in v tem oziru z nobeno sosednjo občino ne zaostajamo. Ravno tako tudi prebiramo dobre krščanske časopise, ki so pri nas, hvala Bogu, precej razširjeni, zlasti Domožub, Bogojub in Dol. Novice. Tudi občinski odbor z vrlim županom na čelu kaže dobro voljo in si prizadeva, da bi se znanemarna občinska pota prej kot prej v dober stan spravila. Da se je konkurenčna obravnava za zidanje župne cerkve po tolikih ovirah srečno in pravilno končala, se je zahvaliti tudi sedanjemu občinskemu odboru, Bog daj skorajšen pričetek. Res je, da ni vse v redu, kakor bi moralo biti, pa scasoma vse pride na vrsto, tudi naklada na žganje, kakor jo imajo po vseh sosednjih občinah upeljano, in še kaj drugega koristnega.

Iz Radovice nam piše g. župan Kramarič: „Resnici na ljubo glede poročila iz „metliške okolice“ o volitvi v krajni šolski svet v Metliki v zadnji št. Dol. Novic odgovorim sledeče: Iz občine Radovica je vsolana v Metliko vas Slanavas, potemtakem imajo voliti tudi naši občinski odborniki zastop v krajni šolski svet iste šole. Res nas je več volilo gosp. zdravnik in župana dr. Weibela za udeležbo v krajni šolski svet metliški...“ — Dostavek uredništva: Nadaljšnega Vašega utemeljevanja pa ne objavljamo, ker bi Vašemu ugledu kot županu občine, ki je v taboru S. L. S., nikakor ne bilo v prilog. Saj veste, da pri volitvah ne gre za kako osebo, ampak za načela kake stranke. V tem slučaju je nastopila S. L. S. po svojih odbornikih iz radoviške, rosališko-božakovske in lokviške občine proti liberalni stranki met-

liške občine, in prva bi bila zmagala ter tako dokazala liberalnemu odboru metliškemu, da ne sme prezirati okoliških občin — a to je Vaša taktika preprečila. In to so zadnji „Novice“ konstatirale. Tako lahko sami presodite, ko bo volitev v c. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, da bi taka taktika lahko povzročila poraz S. L. S. Ali bi bilo to v korist belokranjskega ljudstva?

Canonsburg Pa., Amerika. Popišem naj nekoliko tukajšnje delavske razmere. Ameriški delavci živimo v dobi, ko se neprestano dražé vsa živila. Moka je vsak dan dražja, sladkor, riž, olje prav tako, delavsko ljudstvo pa stoka pod temi bremenmi. Stokanje pa seveda ne pomaga mnogo, poiskati je treba potov, ki vodijo do boljšega obstanka. Veliko vlogo pri druginji igra visok carinski tarif, ki omogočuje raznim oduškim trustom tirati cene kviško kakor se jim poljubi. To, kar potrebujejo delavci najbolj, kruha in mesa, je v združenih državah toliko, da se oboje izvaža v velikih količinah iz države. Dokazano je, da se ameriško meso in moka na tujem trgu ceneje kupuje, kakor ga pa kupujejo ameriški delavci. Iz tega je razvidno, da nas je vlada prodala raznim oduškom, ki nas sedaj brez usmiljenja izkoriščajo.

Na drugi strani pa podjetniki odstranjujejo pridne delavce, ter jih nadomeščajo z vsakovrstnimi stroji. Tam, kjer je danes še 20 delavcev zaposlenih, stoji jutri že stroj, delavce pa odslove, ker njihovo delo opravlja stroj. — Tukajšnja slovenska naselbina prav lepo napreduje in živimo v lepi slogi.

Domače in tuje novice.

Volitve v krajne šolske svete. V Mirni so bili izvoljeni 6. t. m. z veliko večino: za občino Mirna Šolar Anton s Trbinca in Bule Jožef iz Mirne, za občino Mokronog g. Henrik Bukowitz, župnik; za občino Trebnje Janez Novak iz Račjega sela in za občino Trebelno Franc Bevc iz Debenca, vsi pristaši S. L. S. Na Krki so bili izvoljeni: Gačnik Jožef z Vidma, Matej Koželj, kaplan, Jožef Mestnik iz Krške vasi, Franc Papež iz Korinja in Jožef Zabukovec iz Zagradca, tudi vsi pristaši S. L. S.

Za župana v Mestu Višnjagora je bil izvoljen 16. t. m. g. Janko Zupančič, trgovec in posestnik.

Zabavni večer. V nedeljo 2. marca ob polu 8. uri zvečer bo priredilo „Rokodelsko društvo“ zabavni večer po sledečem vspešdom: „V ječi“, enodejanka; „Kmet in avtomat“, enodejanska burka; „Dolgi tanki Longin in mali debeli Benjamin“, kuplet. Društvo vabi k obilni udeležbi. Vstopnice pred vhodom v dvorano.

Cesar je pomilostil l. 1907 pred novo-meško poroto obsojeno Marijo Zabkar iz Drnovega pri Krškem, ki je imela zaradi poskusnega zavratnega umora na svojem možu prestat 8 let ječe v Begunjah.

Hranilnica in posojilnica v Kandiji je meseca januarja imela prometa 275.407 K 61 h. Dana posojila 55.643 K; 213 strank vložilo 56.114 K, vzdignilo 210 strank 54.660 K 74 h. Novih članov 27, uplačani deleži 1196 K 40 h.

Knjigovodski tečaj v Novem mestu. V Novem mestu se je že pred leti izražala želja, da je tu nujna potreba, da se vrše knjigovodski tečaj, ker je tu sedež trgovskega sodišča, mnogih uradov in se obrtniki po večini ukvarjajo tudi s spečevanjem tvorniškega blaga. Da se ustreže tej občni potrebi, je priredila tukajšnja obrtna zadruga s pomočjo zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem tak knjigovodski tečaj za obrtnike v času od 14. jan. do 16. febr. t. l. Pouk v tem tečaju obsega nauke o knjigovodstvu, kakršno je potrebno za vodstvo trgovskih knjig srednjih obrtov. V spopolnitev tega pouka služijo ponovitev znanja v sestavi poslovnih pisem, računov, vlog na urade, občevanje s pošto in pošto hranilnico, bolniško zavarovanje, zavarovanje proti nezgodam itd., slednjič pouk v menicnem in trgovskem pravu, ki je zelo potreben obrtniškiemu stanu. Pouk v knjigovodstvu, računstvu in obrtnem dopisovanju je prevzel g. adjunkt A. Lapajne, onega v menicnem in trgovskem pravu pa g. dr. I. Malnerič, koncipijent pri g. dr. V. Žitek-u. Knjigovodskega tečaja se je redno in marljivo udeleževalo 15 tukajšnjih obrtnikov in med njimi so bile zastopane štiri soproge obrtnikov, ki vodijo v svojem obrtnem trgovske knjige.

Dne 16. februarja t. l. se je knjigovodski tečaj zaključil ob navzočnosti predsednika zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem g. I. Kregarja, ravnatelja tega zavoda g. ing. V. Remca, načelnika obrtne zadruge v Novem mestu g. I. Sedlarja, udeležnikov tečaja in nekaterih obrtnikov, ki so se odzvali vabilu. — Popoldne ob 2. uri se je vršil po obrtniki dobro obiskani shod v gostilniških prostorih g. I. Sedlarja v Kandiji, kjer so v obrtnih zadevah govorili gg. I. Kregar, ing. V. Remec, drž. poslanec E. Jarc in so naši obrtniki izražali svoje predloge in nasvete z namenom, da se povzdigne tukajšnji obrtni stan v svojem težavnem boju za svoj obstoj in napredek. Pri tem se je poudarjalo, da služi ravno izvršeni knjigovodski tečaj prav v ta namen in

le želeli je, da bi se teh tečajev obrtniki iz Dolenjskega sploh udeleževali. — Ob sklepu omenjamo, da je novomeško županstvo podpiralo izvršitev tega tečaja na ta način, da je dalo v starem gimnazijskem poslopju potrebno učno sobo brezplačno na razpolago.

V župniji Šmarjeta je v l. 1912 umrlo 67 oseb in bilo rojenih 73 otrok. Porok je bilo deset.

Umrli je v Kostanjevici v sredo dne 12. t. m. g. Otmar Sever, c. kr. nadporočnik v p. in posestnik. N. p. v m.!

Umrli je 14. svečana v ženski bolnici v Novem mestu žena posestnika Janez Kocjana na Dol. Straži št. 31, Marija roj. Kramaršič, po hudi bolezni, previdena s sv. zakramenti, v 47. letu svoje dobe. Zapustila je šest nedoraslih otrok. Pokojna je bila sestra gosp. Vinko-ta Kramaršiča, revizorja v Zadrugi zvezi v Ljubljani. Ker je bila ranjka dobra žena in mati ter usmiljenega srca do ubogih, smemo upati, da bo tudi ona dosegla usmiljenje pri Bogu.

V Novem mestu so umrli: 13. t. m. Marija Kocjan, posestnikova žena, 47 let, 19. t. m. gospa Avgusta Kuder, soproga g. Antona Kuder, c. kr. sodnika, ki so ji pred tremi tedni pokopali mater, stara 36 let, in Barbara Jescheunik, delavka, 72 let.

Glavni nabor novincev v l. 1913 za politični okraj Novo mesto se bo vršil dne 21., 23., 24., 25. in 26. aprila.

Izgubil je od hiše dr. Globevnikove do kresije listino s 320 K ubog črevljar Janez Peterlin, župnijskega škofarja pri Mokronogu, v ponedeljek dne 13. t. m., skupiček za edino kravo, ki jo je imel. Pošteni najditelj se naproša, naj prinese denar v kapitelj g. vikarju ali pa naj izroči župnemu uradu v Skočjanu, saj dobi zato primerno nagrado.

Izpred porotnega sodišča v Novem mestu. V ponedeljek 17. t. m. je stal pred poroto cigan Rudolf Hodorovič, star 18 let, zaradi tatvine. Obsojen je bil na 18 mesecev ječe. V torek 18. t. m. je stal pred poroto zaradi težke telesne poškodbe Anton Trkaj, hlapec iz Herinje vasi. Prizadjal je vsled nekega prepira z Janezom Tekstarjem, mešetarjem, temu s sekiro smrtonosno rano na čelu. Obsojen je bil na dve leti ječe. Isti dan je bil tudi pred poroto obsojen pismošar Franc Ilnikar iz Žužemberka zaradi tatvine po pošti poslanega denarja na šest tednov zapora. S tem so bile končane porotne obravnave prve sezone.

Dve nesreči en dan sta se zgodili v ponedeljek, dne 17. t. m. Na novomeškem trgu pred trgovino Grm je bil okoli poldneva nek voznik iz Šmarjete s svojim vozom. Ko gre voznik v prodajalno po otrobe, se mu sploši konj, ker se je del Springerjeve stojnice v bližini podrl. Konj zdirja z vozom, na katerem sta bila dva prešiča, po trgu proti mostu. Najprej je ranil a le bolj lahko, gospo Springerjevo, ki je hitela k svoji stojnici, od katere se je malo prej podala v neko trgovino. Nato pa je pridiral proti mestni hiši in tu podrl na tla posestnika Pelca iz Srebrnič, ki je govoril z mestnim slugo Majerjem. Majer se je še pravočasno umaknil, Pelca pa je konj spravil pod voz in ga vlekel nekaj časa seboj. Pri tem je Pelc zadobil hude rane. Voz je šel dvakrat čez njegove noge, globoko rano je dobil tudi na glavi nad desnimi očesom in tudi roke je imel vse opraskane in krvave. Prinesli so ga v mestno hišo, kamor so hitro poklicali iz samostana p. Akvina, ki je dal ponesrečenca v sv. olje. Na lice nesreče poklicani zdravnik dr. Buh je Pelca obvezal, nakar so ga odpeljali v bolnico v Kandijo. Med tem pa je zdivjani konj močno poškodoval tudi voznika Kocha iz Bršlina na roki in glavi. Tudi tega je dr. Buh obvezal. Peljal se je potem sam domov v Bršlin. Konj je dirjal še naprej in so ga vstavili šele pred mostom, kjer bi lahko zopet napravil še večjo nesrečo. Pred mostom je namreč stalo 5 dečkov, ki so bili v veliki nevarnosti, da jih podere konj in povozi. Voza ne bi bilo mogoče vstaviti, da se ni razbil nad zidom pred mostom. Ranjenci bodo sicer okrevali, a Pelc najbrže ne bo več za delo.

Druga nesreča se je pa zgodila v Birčni vasi. Posestnik Zupancič iz Šmihela je šel z vozom v gozd po trske. Med Ruperčvrhom in Birčnovasjo, ko gre pot navzdol, je hotel Zupancič kar na vozu sedeti zavreti voz, medtem se pa voz nagne in Zupancič pade pod voz z glavo navzdol ter obvisi tako na vozu. Konji ga vlečejo cel četr ure daleč, potem šele ga reši iz tega mučnega položaja nek voznik iz Prelog. Peljali so ga domov, in se je šele tu zavedel. Prosil je takoj za gospoda, in ko je bil previden, so ga peljali v bolnico. Hudo ranjen je na glavi, ker je z njo tolkel ob tla ves čas, ko so ga vlekli konji seboj.

V sredo, 17. t. m. je konj udaril Windscherjevega hlapca Antona Zagorca tako močno po glavi, da so le-tega morali prepeljati v bolnico usm. bratov.

Svarilo. Nek Maximus Neumayer name-rava naseliti v državi Pará, Brazilija, na Braganza-železnici (Estrada de Ferro de Braganza) avstrijske izseljence. Ta kraj je zaradi tamkaj vladajočih slabih zdravstvenih razmer popolnoma neprimeren za evropske izseljence; neka španska družina se je namreč v kratkem času že izselila ravno zaradi slabega podnebja iz

tega kraja, kamor se je pred leti naselila. Zato se resno svari pred izseljevanjem v ta kraj.

Prvo žrebe letos se je poleglo 28. jan. marljivemu posestniku g. Franc Grabnarju na Velikem Gabru, Dolenjsko.

Semnji. Županstvo na Studencu pri Krškem naznanja, da se bodo semnji za goved, konje in svinje, ki so se doslej obdrževali v vasi Rovišče, zanaprej vršili v vasi Studenec in sicer 31. marca, 16. maja in 8. avgusta vsakega leta.

Letni in živinski semenj na cvetno soboto v Žužemberku se odslej naprej ne bo več vršil.

Sejmovi: 27. febr. v Toplicah, 1. marca živinski sejm na Krki, 3. marca sejmica v Novem mestu, 8. marca v Mokronogu, 10. marca na Raki, Smuki, Zdenski vasi in Kostanjevici.

Priloga. Današnjemu listu prilagamo navodilo o uporabi Thomas-ove fosfatne moke, katerega naj blagovolijo cenjeni bralci pri splošnem naročanju umetnih gnojil upoštevati.

Lurški prizori

so izšli kot „Šmarnice“ preč. g. A. Žlogarja, kanonika v Novem mestu, z dodatkom primernega molitvenika, nanašajočega se na pobožnosti v Lurdu.

Lepo opremljena knjižica iz tiskarne J. Krajec nasl. v Novem mestu se prav topla priporoča ne samo kot „Šmarnice“ za majnik, ampak sploh za vse čase in vsem častilem „Lurške Gospe“ kot zelo pripraven molitvenik na potih k lurškim svetiščem, kakoršnih imamo tudi na Slovenskem več, na primer pri preč. oo. frančiškanih v Novem mestu, v Rajhenburgu, v Rakovniku pri St. Jerneju itd. Takšna knjižica je gotovo najlepši in trajen spomin božje poti. Cena je 2 kroni, po pošti 10 v. več. Naj ta knjižica nikjer ne manjka v slovenskih družinah!

V priporočilu dr. Jeršetovih „Šmarnic“ omenja „Slovenec“ d. 20. febr. t. l., da se za prihodnje leto pripravljajo nove šmarnice o Mariji in najsv. Zakramentu ter pristavlja: „Ako bi kdo č. gg. duhovnikov nameraval prihodnje leto (1914) izdati kake druge šmar-nice, naj blagovolijo takoj naznaniti, da ne bomo imeli zopet dvojnih šmarnic eno leto, kajti dvoje šmar-nice se nikdar ne izplačajo, imata izgubo dva založnika.“ — Naj k temu tudi mi objavimo dejstvo, da gre Žlogarjevimi šmar-nicam „Lurški prizori“ prvenstvo tako po njih naznanilu v naših časnikih že meseca avgusta kakor po njih natisku začetkom adventa. — Oba gospoda, pisatelji in poslovođa Katoliške Bukvarne, sta bila o vsem pravočasno obveščena, a sta v kljub temu izdala še druge šmar-nice. Naj bi torej č. gg. duhovniki in voditelji Marijinih družb te okoliščine blaghotno uvaževali tembolj, ker je bila v tem slučaju konkurenca neumestna proti podružnici istega tiskovnega društva.

Darovi

novе farne cerkve sv. Antona P. v Prečini v kronah od 29. svečana 1912 dalje:

Gr. 25, B. M. 8, Kastelic M. 1, Berlic M. 1, Jakše I. 1, Marcelan M. 1, Krampl Fr. I. 2, iz obljube 2, Doberdrug M. 1, Jerala Ana 8, Črvan Ana 1, Stefanc Giv. 1, Ban P. 1, Gnjidovec Iv. 1:20, Žitnik Fr. 1, Hrastar M. 1, Kapš Jozefa 3, Golob M. 1, Lukšič Kr. 1, Črvan Ana 1, Trebuc M. 2, Pavlič Al. 1, Plut Jer. 1, A. Z. 0:40, Kovačič J. 1, Saje A. 2, Tomič Jož. 1, Novak Jan. 1, Dar sv. Antonu 4, Spelič M. 2, dar sv. Ant. 1, Ban P. 2, A. Može 1, Kostrevec A. 20, Kocjaž A. 1, Zupancič M. 1, Kapš M. 5, Z. I. 4:08, G. M. Gikl 13:40, St. F. 1:20, Dar sv. Antonu 10, Srebotnjak Fr. 3, Zadnik I. 1, Bojanc Fr. 1, sv. Antonu 1, I. Fr. 0:80, dar. sv. Antonu 2, Može Fr. za oltar 10, Plut Jer. za kipe 5, Schiffrer M. 2:50, A. Može 1, R. II. 1, po mil. g. proštu 20, Misič Mar. 10, Vidic Jan. 6, P. M. za kip 4 + 1, Pavček Fr. 2, Poroka Derčar-Poglavc 13:39, sv. Antonu 7, Rome N. 20, Krevs N. 3, Spelič J. 1, M. R. 1, Brajer Fr. 2, Rifelj A. 1, Starič J. 1, Pelko J. 1, dar sv. Ant. 10, Bojanc A. M. 2, dar sv. Ant. 1, Fiftolt J. M. 2, L. N. 1, Jančar Joz. 2, Besal M. 1, Drenik A. 2, Globelnik A. 2, Pirc L. 1, Iv. Oklešen 10, Derčar Jernej 2:90, Tome Jož. 2, Oklešen J. 2:01, poroka Lobe-Poglavc 6:72, g. v. S. 2, Jerman Fr. A. 3:80, Potočar Joz. 1, Lavrič Ant. 2, Erjavc Jož. 1, Skubic A. M. 2, A. Č. 1, g. A. Dolinar, žup. 10, Krevs J. 1, g. St. Trškan 6:21, Fr. Trškan 1, dar sv. Ant. 2:33, Lavrič A. 1, Šetina Florijan 100, Potočar Jož. 1, Kastelic Fr. 2, K. M. 5, Kastelic M. 1, K. Al. 30, Kovačič Jož. 3, Novak A. 1, Jerman J. 1, J. N. 1, Gričar M. 1, Može A. 2, Murgelj A. 1, Kastelic A. 1, Drenik Fr. 4, Kolenc Rum. v. 5, A. Gačnik 2:02, D. Fr. 0:80, Ljubi Marija 800, Krevs-Kovačič 2, Može J. 50, Zupancič M. 1, Vintar J. 2:10, g. M. Z. 2:80, M. O. 1, Šimic M. 1, dar sv. Ant. 3:20, Poveni A. 5, Kram. M. 5, Markovic J. 1, Repovš A. c. 2, g. žup. M. Polak 5, Jon M. 2, Smolec H. 2, Golec Fr. 10. — Daže prihodnjic. — Bog povrni stotero!

Kratkočasnice.

Šaljivo vprašanje: „Komu so podobni odvetniki?“

Odgovor: „Škarjam“.

„Zakaj?“

„Sam sebe ne režejo, pač pa kar pride mednje!“

Kdo je bolj srečen. Zdravnik vrne krojaču suknjo, ker mu ne ugaja. Kmalu nato se snideta oba na pokopališču pri pogrebu človeka, ki ga je zdravil zdravnik.

„O, gospod doktor, kako ste vi srečni“, reče krojač.

„Zakaj?“ vpraša zdravnik.

„Ker vam nihče ne vrne nazaj, kar vi skazite“, odgovori smeje krojač.

Listnica uredništva:

Podpisano uredništvo izjavlja, da Ivan Nepužlan, organist v Mirnapeči, ni dopisnik niti v zvezi z dopisnikom dopisa iz Mirnapeči v zadnji (3.) številki „Dol. Novic“ z dne 10. t. m. Uredništvo „Dol. Novic“.

Loterijske številke.

TRST,	12. februarja	55	84	87	7	37
GRADEC,	19. februarja	71	30	47	57	55

Iščem stalne odjemalce za ceno meso!

Prve vrste govedina, teletina in bravina 5 kg za 4 K, svinjsko meso 5 kg za 4:80 K, prekajeno svinjsko 5 kg za 5:50 K, svinjska mast 5 kg za 7:50 K, posušeno meso 5 kg 6:12 K, slanina 5 kg 6:10 K, salame 5 kg za 6 K, pošilja v poštnih zavojih poštne prosto proti povzetju Herskovits Gizi Herincse Nr. 202, Ungarn. Prosi se natančnega naslova. 22-6-3

Dražbeni oklic.

E 1071/12
6

Dne 11. marca 1913 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj omenjenih sodnji, v izbi št. 8 dražba zemljišče 1) vl. št. 735 k. o. Golobinje obstoječega iz hiše št. 5 v Gor. Podborštu, svinjaka, šupe, gospodarskega poslopja in 3 njiv in pritlikline 2) vl. št. 653 k. o. Mirnapeč obstoječe iz 1 njive, 3) vl. št. 648 k. o. Mirnapeč obstoječe iz 2 gozdov s pritliklino vred, ki sestoji iz 1 slamoreznice, 1 gnojnih vil, 1 grabelj, 1 kose, 1 rovnice, 1 brente, 1 kadi, 2 čebrov, 1 stiskalnice, 1 putriha, 2 motik, 1 jarnica.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost ad 1) 2023 K 52 h, ad 2) na 453 K 75 h in ad 3) na 246 K 04 h; pritliklinam na 17 K 90 h. Najmanjši ponudek znaša ad 1) 1361 K, ad 2) 303 K ad 3) 164 K, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj omenjenih sodnji v izbi št. 5 med opravljenimi urami.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo odd II.,
dne 20. januarja 1913. 43

Pri parni žagi v Gor. Suhadolu se prodajajo

odpadki lesa

po 3 K voz.

48-0-1

Najboljše urejena TISKARNA

na Dolenjskem, ki izgotavlja
vsakovrstne tiskovine točno
== in lično, je trdka ==

J. Krajec nasl. v Novem mestu,

ki ima tudi prav dobro
== urejeno ==

knjigoveznico,

ki izvršuje vsa navadna,
kakor tudi vsa najfinejša
dela solidno, točno in ceno.

TOMASOVA ŽLINDRA

se spomladi z najboljšim učinkom rabi na vsaki zemlji in sicer ravnotako za jare-nino in strnino, kakor tudi za počesno gnojenje na jesenske setve, katerim se ob setvi ni gnojilo s fosforovim gnojilom. Dobavljamo jamčeno čisto, visoko-odstotno Tomasovo žlindro z varstv. znamko na vrečah in plom-bah. Dobi se povsod, kjer so naši lepaki in pri c. kr. kmet. družbi.

Thomasfosfatfabriken G. m. b. H., Berlin W.

Q. 1. 700.

Pred manj vrednim gnojilom se svari!

Dražbeni oklic.

Nc 11/13
1

Dne 11. marca 1913 dopoldne ob 9. uri se bo v Gor. Straži na javni dražbi prodajalo: Različno špecerijsko in galanterijsko blago (cela še obstoječa štacunska zaloga). Reči se smejo ogledati dne 11. marca 1913 med 8. in 9. uro dopoldne v Gor. Straži.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,
dne 19. svečana 1913. 44

Jera Čampel v Podgori pri Prečini
ima na prodaj

obtesan les za grušt

12 metrov dolg in 7 metrov širok. 49-3-1

Steckenpferd-ovo

:: lilijino mlečno milo ::

od Bergmann & Co., Teschen a. Elbe ostane slej ko prej nedosegljivo sredstvo proti pégam, kakor tudi neobhodno potrebno za racio-nalno gojitev kože ter nežnosti, kar neovrgljivo dokazuje nebroj, vsak dan nam došlih zahvalnih pisem. Dobi se po 80 v komad v lekarnah, drožer-jah, prodajalnah dišav i. t. d. Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot čudo-vito sredstvo za gojenje nežnih rok; dobi se v tubah à 70 v povsod. 45-24-1

Steckenpferdov BAY-RUM

od Bergmann & Co., Tetschen a. Elbe ostane slej ko prej najboljšo sredstvo za pospeševanje rasti las, proti prhljaju, predčasnemu osivljenju in izpadanju las ter okrepuje lasne korenine. Mnogobrojna priznanja. Dobi se v steklenicah à 2 in 4 K v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah dišav in brivnicah. 45-10-1

:: Prodaja se ::

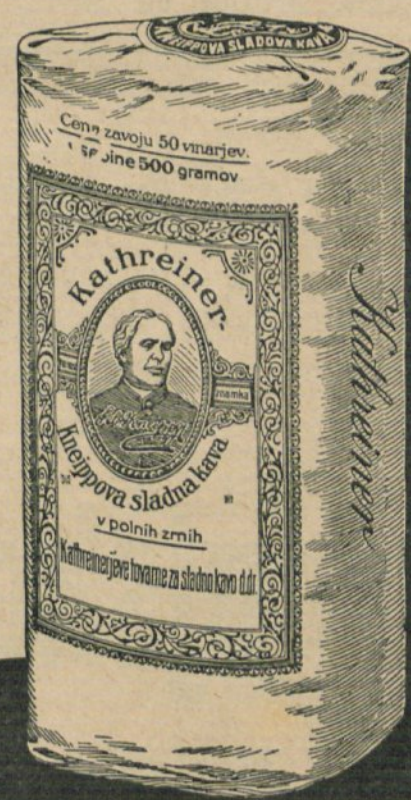
od danes naprej
pri opekarni v Žabji vasi v vsaki
množini cela zaloga 46-0-1 ::

zarezane in navadne

strešne opeke

kakor stavbene opeke

Pojasnila daje: Jos. Ogoreutz, Novo mesto.

To je že 21 let preizkušen
kavin dodatek in nadomestek

Milijoni
zdravijo**Kašalj**hripavost, katar, zasliženje, dušljivi
in oslovski kašelj- s Kaiserjevimi prsnimi karamelami -
„s tremi smrekami“.**6050** notarsko poverjenih izpričeval od
zdravnikov in privatnih oseb do-
kazuje gotov uspeh. — Bonbončki jako dobro
prijajo in so ugodnega okusa. 2-0-4Paket 20 in 40 vin., ovojček 60 vin., se
dobiva pri lekarnarjih:Karl Andrijanič in J. Bergmann
v Rudolfovem.**Lepo posestvo**se prodaja iz proste roke. Posestvo je v Žabji
vasi par minut od Novega mesta. Več se izve
pri Ignaciju Murn; mizarju in pos. 30-3-3**Lepo stanovanje**se da v najem s 1. marcem
: zraven kolodvora v Kandiji :
št. 31. Več se izve v prodajalni
g. C. Germa v Novem mestu. 35-2-2**Bencin-motor**trdke Langen & Wolf, z 8 PS, najnovejše
konstrukcije, malo rabljen, še v obratu (se ga
lahko ogleda) se prodaja pod ugodnimi pogoji.
Natančnejša pojasnila daje J. Rozman,
Kranj. (Reklamne zadeve). 41**Kovaškega vajenca**čez petnajst let starega in poštenega vedenja
sprejme Jožef Kranjčič, vozovski in pod-
kovski kovač v Gor. Karteljevem št. 15. Pošta
Mirnapec.**! Učenca !**za kleparsko-inštalacijsko obrt sprejme
Ig. Zalokar, Brežice ob Savi. 39-3-1**Sadike Kavkaškega gabeza**ima na prodaj 10 komadov za 20 v.
z zavoj brez poštnine, po povzetju,
ali če se denar naprej pošlje. (Glej spis v Kmetovalcu št. 3,
l. 1911). Pošilja se tudi po zimi, potem prodaje
za močvirne zemlje „Solanum
Comersonii Uruguay 5 kg za
2 K, z zavojem brez poštnine, ta se pošilja samo na spomlad.
Iv. Polenek, delovodja drž. trtnice v Črnomlju. 31-3-2**Svinjske piče**, korenja in pese
je še v večji množini dobiti pri Avg. Knafelcu
v Kandiji. 23-3-3**Cepljene trte**izvrstno zaraščene
in ukoreniteneprodaja kmetijska šola na Grmu (pošta Kandija
Kranjsko) sledečih vrst: silvanec, veltlinec,
laški rizling, kraljevina, žlahtnina (španjol),
žametasta črnina (kavščina), portugalka. Tudi
bilje riparje portalis in aramonXrupestris.

Oddaja se tudi

sadno drevje,
visokobelno in pritlično. Cene po dogovoru.

Na prodaj iz proste roke je

v Črnomlju šte. 178 tik ob
cesti na kolodvor, z obsežnim
vrtom, pripravna tudi za vsako
obrt ali skladišče. Pojasnila
daje lastnik Anton Jeršinovič,

Ljubljana, Škofja ulica. 42-3-1

hiša**Popolnoma varno naložen denar****Kranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico**

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandijisprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali
ne, ter obrestuje po4³/₄ %

1-0-4

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama
iz svojega plačuje.Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti —
jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z
vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni
zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.**SINGER**

Singer Ro.

217-10-8

del. družba za šivalne stroje

Od dobrega
najboljše!Novo mesto,
Veliki trg št. 45.**BRZOJAV!**Usojam si slavno občinstvo iz Novega mesta ter
okolice opozoriti na ravno kar došlo svetovno-
znano čistilo za črevlje**„NEW-CREAM“**

v črni ter rujavi barvi.

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

ALFONS OBLAK

trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo.

Vedno velika zaloga „NEW-CREAM“.

3-8-5

Deželni odbor kranjski, ki si prizadeva,
kako bi porabil vselej vse, kar je prebi-
valstvu dežele Kranjske v prid, je sklenil, kakor
Koroška, Predarlška, Zgornja Avstrija in Šlezija,
ustanoviti v Ljubljani sporazumno z nižje-
avstrijskim deželnim odborom

POZOR!**kranjsko deželno podružnico****Nižjeavstrijske deželne zavarovalnice za življenje in rente.**Storil je to v ta namen, da bi se prebivalstvo laglje zavarovalo
pri dobro upravljenem, javnem, gotovo varnem zavodu.Premije **nižjeavstrijskega deželnega zavoda** so nizke, pravila
sestavljena na najtrdnjejši podlagi in najčlovekoljubnejša, **varnost**, pa
največja, ker je zavod **javen** in pod nadzorstvom deželnega odbora.Tej zavarovalnici ni skrbeti za delničarje in upravne svetovalce.
Domalega **ves prebitek** se namreč porabi v **prid udom**, zato jih
stane zavarovanje znatno manj. Taka uredba je gotovo ljudstvu v
največjo korist.Pred nekaj desetletji si je življenje zavaroval še malokdo; v sedanji
kapitalistovski dobi pa bi bilo napačno, ako bi se kdo ne poslužil vkulturnem in socijalnopolitičnem oziru silno važnega zavarovanja za
življenje, rent in doto, saj se ga udeležujejo že vsi stanovi človeške
družbe, visoki in nizki, bogati in siromašni.Da se v zadnjih letih povsod udomačuje zavarovanje ter da ga
smatrajo za **potrebno in važno reč**, je očitno iz tega, da je bilo leta
1880. za 500,000.000 K zavarovanj, l. 1911. pa že za 5.450.000.000 K.Kdor namerava skleniti zavarovanje, naj se v svojo lastno korist
obrne do naše podružnice, ki se nahaja v **Ljubljani v Stritarjevi**
ulici št. 7, in zahteva zavarovalni načrt (prospekt).

Zavod prevzema zavarovanja že za 400 K pa do najvišjih glavnice.

Sposobne osebe, ki so zmožne slovenskega in nemškega jezika, se sprejmo za potovalne uradnike z ugodnimi pogoji. Oglase naj se pri imenovani podružnici.